



Ett måste för all psykiatripersonal

Susanne Bejerot. **Tvångssyndrom/OCD. Nycklar på bordet.** 247 sidor. Stockholm: Cura bokförlag; 2002. ISBN 91-89091-24-8.

Recensent: Rickard Flodin, överläkare, journalsamheten, S:t Görans sjukhus, Stockholm.

II »Nycklar på bordet« är titeln som Susanne Bejerot valt på sin bok om tvångssyndrom/OCD (obsessive-compulsive disorder). Av baksidestexten framgår att boken riktar sig till »alla som försöker förstå och behandla personer som lider av tvångssyndrom«, att den är lämplig som kursbok för läkare och psykologer, psykoterapeuter och andra behandlare. Den vänder sig även till den »lidande själv med familj«, och grunden är vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är således en mycket ambitiös målsättning författaren haft med sin bok. Låt mig säga på en gång att jag tycker hon har lyckats.

Susanne Bejerot har många års erfarenhet av såväl vuxenpsykiatri som barnpsykiatri. Hon är legitimerad psykoterapeut och arbetar för närvarande som forskare och medicinskt ansvarig för neuropsykiatriska utredningsenheten vid S:t Görans sjukhus. Denna gedigna bas ger avtryck i boken. Det som förmedlas är väl förankrat i den kliniska vardagen såväl som i studier. I boken ges otaliga referenser till forskningsarbeten.

Forskning och klinik

Bejerot har varit mycket noggrann och detaljerad när hon skridit till verket. I den historiska genomlysningen av OCD har hon översatt Kraepelins originalverk och kontrasterat detta mot egna och andra samtida forskares syn på detta tillstånd, vilket levandegör inte bara beskrivningen av tvångssyndromet som sådant utan även den process som är allmängiltig för framväxten av kunskap som sker i dialogen mellan forskning och klinik.

Boken är rik på fallbeskrivningar, vilka aldrig blir sterila utan hela tiden befruktas av den medkänsla som författaren hyser för den drabbade och dennes familj. Bejerot väjer inte för de svåra frågorna utan tar ställning, t ex när hon förkastar överksammas terapiformer och då

hon gör upp med skuldbeläggande psykologiska teorier om detta tillstånd.

Behandlingsstrategier av stort värde

Hon kontrasterar symtomen vid OCD mot symtomen vid autism, vilket är till stor hjälp vid diagnostiken av dessa tillstånd. Kanske är det ändå just vid genomgången av behandlingsstrategier som boken får sitt största värde. Genom att noggrant gå igenom utredningsgången med allt från enstaka viktiga anamnesfrågor till olika typer av skattningsskalor och vidare över psykologiska strategier i bemötandet av den sjuka och dennes familj ger hon läsaren ett verkligt redskap i sitt kliniska arbete med denna patientgrupp.

Som läkare är man mycket tacksam över att få en detaljerad beskrivning av olika behandlingsstrategier inklusive olika typer av farmaka med en genomgång av både doser och tid till anslag samt hur utvärdering skall ske.

Jag anser att den ambition som baksidestexten gav för handen är väl uppfylld och att denna bok kommer att bli ett måste för alla oss som arbetar inom psykiatrin och stöter på denna patientkategori.



Budskapet störs av de teoretiska resonemangen

Anders Möller, Erling Nyman. **Barn, familj och funktionshinder. Utveckling och rehabilitering.** 223 sidor. Stockholm: Liber AB; 2003. ISBN 47-05129-9.

Recensent: Harald Sturm, överläkare, Neuropsykiatriska enheten, Astrid Lindgrens barnsjukhus, Stockholm.

II Boken »Barn, familj och funktionshinder. Utveckling och rehabilitering« är skriven av Anders Möller och Erling Nyman, två personer med lång erfarenhet av rehabiliteringsforskning och yrkesarbete. De vill ge en bred översikt av kunskaper och erfarenheter från arbetet med barn och ungdomar med funktionshinder och de-

ras familjer. Dagens svenska samhälle ställer allt högre krav på evidensbaserad kunskap och flexibilitet för att kunna bemöta barn med funktionshinder på ett professionellt sätt. Barn med funktionshinder och livslånga handikapptillstånd är en utsatt grupp i den sociala nedrustningens spår, och behovet av att lyfta fram ny forskning inom området är stort. Folkhälsovetenskapligt baserad forskning kan vara ett sätt att göra det, filosofiska tankar ett annat. Denna bok har inriktning på det senare och skulle kunna vara ett mycket viktigt inslag i förmedlandet av aktuell kunskap förankrad i den svenska »omsorgsmodellens« historiska och internationellt välkända kvalitet. Författarna vänder sig till studerande på grund- och vidareutbildningsnivå och sjukvårdsverksamma, praktiker och forskare inom hälso- och sjukvård, rehabilitering, undervisning och socialt arbete.

Uppfyller inte sitt goda syfte

Intentionen är att läsaren ska få förståelse för hur det är att leva med synliga och osynliga funktionshinder och hur rehabiliteringen blir en del av livet. Syftet är att ge praktisk vägledning i det dagliga arbetet. Målet är bra, men författarna har inte lyckats med uppgiften att förmedla praktiskt användbar kunskap. Boken »Barnhabilitering vid rörelsehinder och andra neurologiskt betingade funktionshinder« med redaktörerna Olow och Bille har gjort det tidigare.

Innehållet ger en alltför omfattande psykologisk och ibland filosofisk beskrivning i tre stora rubriker: »Människans liv och utveckling«, »Att leva med funktionshinder« samt »Rehabilitering som en livsviktig process«. Varje kapitel avslutas med en likaså omfattande litteraturlista, som mest 163 referenser! Man refererar inte till alla hänvisningar, mest från engelska källor som inte alltid är användbara i det svenska samhället. Läsaren får intrycket att författarnas vetenskapliga trovärdighet är viktigare än vägledande och mer ingående information i ämnet. Trots det kan dess vetenskapliga aktualitet och tydlighet ibland ifrågasättas.

Den nya hjärnforskningen eller genetiska framsteg t ex berörs inte över huvud taget. Internationell eller aktuell svensk handikappforskning tar liten plats, och budskapet tappas bort i teoretiska resonemang och ibland simplificerande meningar som »Kropp och själ är ett« eller »i förhållande till våra barn är vi alla känsliga«. Man saknar också de nu så aktuella Internetbaserade instruktions- och vårdprogram med självinstruerande utbildningsinformation för både barn, tonåringar och anhöriga. I stället fokuserar man på familjen som en bärande del i det funktionshindrade barnets liv med en fi-